RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL
SOI SO : 9167

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2009

NGÀY THỨ NĂM 29 NOVEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1841

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hàng tỉnh và ngoại quốc	Ngoại quốc cận nhà	Gửi về Giấy Thép	Mấy tỉnh Trung-kỳ và Lào-kay	Nam-kỳ, Cao-miên, Ai-lao và các thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Hội-chợ năm nay thế nào ?

Sắp tới kỳ hội-chợ rồi đây. Các nhà công thương ta dự cuộc hội-chợ lần này là lần thứ năm. Trong mấy kỳ hội-chợ trước, ai đã từng có ý xem xét cũng nhận ra rằng mỗi một lần hội-chợ sau, công thương nghiệp xứ mình lại có tiến hơn lần hội-chợ trước một tí, các thứ đồ hàng bày ở chợ có phần nhiều hơn vừa có phần khéo hơn, các nhà nghề vui lòng họp chợ cũng có phần đông hơn, lần thứ nhì hơn lần thứ nhất, lần thứ ba lại hơn lần thứ nhì, lần thứ tư lại hơn lần thứ ba, cứ lấy cái kết quả về cuộc hội-chợ mà ta đã xem xét được từ trước đến giờ, thì kỳ hội-chợ lần thứ năm này thế nào cũng có phần hơn lần thứ nào cả, đó là cái đời sinh-kế cạnh-tranh gớm-ghê kịch-liệt này, nước thịnh hay suy, dân mạnh hay yếu đều quan-hệ về việc công-thương, một dân một nước mà công-thương-nghiệp tiến-bộ đăng-đạt thật mau thì cái cơ nước thịnh dân giàu còn phải nói gì nữa. Ấy lấy theo một phương-diện đó mà xem xét thì cái kết-quả Hội-chợ năm nay chắc cũng có chỗ đáng lấy làm mừng. Nhưng nếu lại xem xét về một phương-diện khác thì ta lại không khỏi có điều đáng lấy làm lo vậy.

Sao vậy ? Đại-phàm xét cái cơ thịnh suy tiến thoái của công-thương-nghiệp trong một xứ, không phải chỉ bằng ở cái hình-thức bên ngoài mà phỏng định ngay được. Cứ cái hình-thức bên ngoài thì ở giữa nơi hội-chợ mà thấy nhà nghề đông, đồ hàng tốt ai chẳng bảo là công-thương-nghiệp trong xứ có tiến-bộ nhiều. Song, gọi là công thương nghiệp tức là những cách doanh-nghiệp để gánh cạnh với người mà mưu lấy cái kế sinh-tồn của mình, kéo lại cái lợi-quyền bị tổn thất về người, phải có cái thực-lực bên trong cho xứng với cái hình-thức bên ngoài thì mới mong chiếm phần ưu-thắng được ; cái hình-thức bên ngoài chẳng qua là cái biểu-chiêu-bài, cái tờ quảng-cáo mà cái thực-lực bên trong mới chính là cái áo giáp rất bền để thủ hộ cái kế sinh-tồn của mình, là cái thanh gươm rất bén để dành-đật cái lợi quyền bị tổn thất về người. Cái thực-lực của các nhà công-thương là cái gì ? là cái đạo-đức trung-tín thật thà, cái chí-khí hăng hái tiến-thủ, cái doanh-thể khăng-khít, bền vững, cái tư-bản hùng-hậu to-tát, cái cơ-quan tiến-thủ chừng nào, cái cơ-quan tiêu-thụ sắp đặt rộng rãi hẳn hoi, có thể thì cái đồ hàng của mình làm ra mới được nhiều, bán đi mới được mạnh, càng ngày càng thêm tinh khéo mà không sinh ra cái tật làm dối làm diêu, càng ngày càng được mối hàng mà không sinh ra cái tật bán tranh bán cướp, như thế thì cái sinh-lý của nhà nghề mình mới được sung-đủ, cái giá-trị của đồ hàng mình mới được tăng-cao, công-thương-nghiệp trong nước mới thật là có cơ thịnh-vượng. Nếu những nhà công thương, cái lòng trung-tín không tốt, cái chí tiến-thủ không bền, doanh-thể không thành, tư-bản không đủ, cơ quan tiến-thủ không sắp-đặt được một tí nào, nghề gì cũng vậy, chỉ có tiểu công-nghệ mà không thành được đại công-nghệ, đồ hàng bày ở chợ thì có mà đồ hàng làm ở nhà vốn chẳng được bao nhiêu, đồ hàng bày ở chợ thì khéo mà đồ hàng làm ở nhà thật chẳng được tốt mấy, thì dù có cái hình-thức choáng đến thế nào đi nữa, cũng chẳng qua là cái lối màu-mỡ diêu cua, ở giữa nơi hội chợ thì trông ra vẻ sầm-uất trang-hoàng, mà kỳ thực không mấy nhà là đủ cái tư-bản khoáng-trương, có cái thế-lực bành-trướng, mang tiếng là có nhà nghề đông, đồ hàng khéo, mà khắp trong thị-trường thế giới vẫn không đâu biết có cái công-nghệ-phẩm Việt-Nam là cái gì cả, giá nhờ cái phương-pháp quảng-cáo rất thần-diệu của cuộc hội-chợ mà có một vài cái đơn hàng của người ngoại-quốc mua một thứ hàng gì đã có chiếu bài ở hội-chợ độ năm bảy ngàn một vài vạn, kể là một cái đơn hàng nhỏ trong việc buôn bán đời nay đó, để thường cũng đành chịu nhìn nhau thúc thủ mà không sao nhận bán được cho người, cái sinh-kế của nhà nghề mình vẫn không khỏi tiêu-điều, cái giá-trị của đồ hàng mình vẫn không khỏi kém sút, công-thương-nghiệp trong nước mình vẫn không sao gọi là phát đạt được.

Cứ xét kỳ cái tình hình công thương nghiệp xứ ta, thì trong mấy kỳ hội chợ trước đây, ta thật chưa dám nói quyết rằng : đã có đủ cái thực lực bên trong cho xứng với cái hình-thức bên ngoài được. Cái thực-lực ấy không có thể gấy ngay trong giây lát, thì kỳ hội chợ này, ngoài cái hình-thức choáng ta cũng chưa dám chắc ở cái thực-lực của các nhà công thương ta ; vì thế mà cái tiến-đồ công-thương. giới xứ ta cũng chưa khỏi có điều đáng lấy làm lo vậy.

Ta không nói đâu xa, nói ngay công-thương-nghiệp ở nước Đại-pháp, những nhà công-thương người ta cái tài đức doanh nghiệp giỏi biết là nhường nào, cái tư-bản hùng-hậu biết bao nhiêu, cái doanh-thể bền vững biết chừng nào, cái cơ-quan tiêu-thụ sắp đặt rộng rãi thế nào, các danh-đồ đại-thị trong nước mỗi chỗ mỗi năm là có một cuộc hội-chợ cả, mà mỗi một lần hội-chợ ở một chỗ thì lại thêm được bao nhiêu nhà nghề nổi tiếng, bao nhiêu đồ hàng thâu xuất ở khắp bao nhiêu xứ trong hoàn-cầu, sinh-kế trong dân lại phong phú hơn lên bao nhiêu, lợi-quyền trong nước lại tăng tiến hơn lên bao nhiêu. Ta mong rằng các nhà công-thương ta sẽ cũng tập luyện được cái tài đức doanh-nghiệp, liên-lạc được đoàn-thể, tổ-chức được tư-bản, suy-quảng được tiền-trường mà gầy lấy cái thực-lực bên trong cho xứng với cái hình-thức bên ngoài ở hội chợ, thì công-thương-nghiệp xứ ta mới mong có cơ thịnh vượng thật mà cuộc hội chợ mở ra đây mới thật có ích lợi cho các nhà công-thương ta vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 28 Novembre 1923

Vua nước Ba-ty tại Pháp

Vua nước Ba-ty đã tới nơi.

Việc trong hạt trú bình

Nhiều nhà buôn lớn ở Dusseldorf đã kỳ giao-ước với các quan Pháp Bỉ.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 28 Novembre 1923

Tại Thứ-dân nghị-viện

Sáng hôm thứ ba, Thứ-dân nghị-viện ưng chuẩn trích một số tiền là hai trăm nghìn quan để trợ cứu những người Pháp và những dân bảo-hộ bị nạn hỏa-tai ở Smyrne. Sau nghị-viện xét đến bản dự-án về việc hoãn cái ngạch thuế về số tiền buôn bán.

Buổi chiều nghị-viện xét về việc cải-lương lại thể-lệ bảo-cử.

Ân tưởng bà Curie

Nhân dịp kỷ-niệm năm thứ hai mươi năm về việc tìm thấy quang-chất, quan Học-bộ thượng-thư có đệ-trình nghị viện một bản dự-thảo luật pháp về việc cấp bổng cho bà Curie 40.000 quan.

Kỷ-niệm tứ bách chu-niên ông Ronsard

Nhân dịp kỷ-niệm tứ bách chu-niên ông Ronsard, các nhà văn-học sẽ diễn thuyết mười hai bài về ông Ronsard. Trong các nhà văn-học ấy, có MM.. Nolhac, Valéry, và nữ-bá-tước De Noailles.

Việc nước Đức

Vì các chánh-đảng về hữu-đức gây nên những nỗi khó-khăn, thì M. Albert là người Thượng-thư về tòa nội-các Cuno đã trình với quan Giám-quốc rằng ông không nhận lập tòa nội-các nữa.

Sau khi đại-tướng Von Seeckt ký nghị-định giải tán chánh đảng Cộng-sản và các hội Cộng-sản, thì các đảng về tả-đức có biểu tình ở Berlin.

Việc trong hạt trú bình

Thợ thuyền ở hạt trú-bình rất hoan nghênh các bản giao-ước của các quân trú-bình ký với các nhà thực-nghiệp nước Đức.

Sáng hôm thứ ba mở *Constantin* đã làm việc.

Ngày hôm thứ hai, tại mỏ *Prafsident* đã đốt các lò chế than Coke, và đã lấy thợ vào làm.

Bộ chủ-nhiệm các xưởng Thyssen ở Hamborn đã công bố ngày mai các nơi sẽ lại làm việc cả. Bầy mươi phần trăm thợ thuyền phải đuổi trước đây sẽ lại được vào làm việc.

Cứ như báo giao-ước của các quan trú-bình ký với công-ty *Badische Anilin* thì công-ty cũng ưng thuận để Đồng-minh kiểm soát, theo như các điều khoản trong hòa nghị, nhất là việc kiểm soát quan hệ về việc thanh giảm quân-bị.

Cái phong-trào biệt-lập ở đất Rhénanie

Ông xã-trưởng Stolk diễn thuyết tại hội-đồng thành-phố Trèves có nói : vì cái chánh-sách của chánh-phủ trung-ương khốc hại, nên đất Rhénanie phải tìm đường tự-trị.

BỨC HOÀNH-BIỂN KỲ KHÔI !

Những khách bộ hành ai đi qua cái Chuyền-Vận-Kiều (Pont transbordeur) ở Nantes bên Pháp, cũng phải ngẩng mặt lên mà nhìn cái hoành-biển treo trên chỗ cửa lấy vé. Trên hoành-biển có đề mấy chữ sau này :

Các ngài ăn trộm,

Dám xin các ngài chớ phiền gớt ngọc. Trong phòng quả không có cái chi đáng lấy.

(*Messieurs les Cambrioleurs sont invités à ne pas se déranger. Il n'y a rien à prendre dans la cabine*)

Mà lạ thay ! từ khi treo cái biển ấy đến giờ thì trong phòng quả chưa có mất trộm lần nào cả.

Ngày trước thì có người ngâm thơ, lui giấc, nay lại có cái biển yết chữ giữ trộm. Thế chẳng hóa ra đạo tặc cũng biết trọng văn-chương lễ-nghĩa ư !

CÁCH TRỪ CHUỘT Ở HOA-KỲ

Ở bên Hoa-kỳ bây giờ, giống chuột sinh sản ra càng ngày càng nhiều, cần hại đồng điền cây cối không biết bao nhiêu mà kể. Cứ như cuộc điều-tra bộ Canh-nông nước ấy gần đây tính ra thì giống chuột làm hại cả thảy có đến 75 giống, mà mỗi năm thiệt hại có đến mấy mươi trăm triệu kim-tiền. Người Hoa-kỳ cũng đã dụng công thí nghiệm nhiều cách để trừ chuột, nhưng xem ra cũng chưa có cách nào là thần-diệu.

Trước hết người ta thử dùng cách đánh bẫy xem sao, nhưng dùng bẫy cũng không thấy có kết-quả. Sau người ta lại thử dùng đến cách « *sực tiếp bảo hộ thảo thụ* », nghĩa là cách xén bớt những cành cây đi, rồi lấy tro bọc lấy thân cây, hoặc làm những cái ống bằng gỗ, hay bằng giấy thép để bao vào thân cây cho chuột khỏi cắn. Cách thứ ba nữa là cách dùng một chất hóa-học, có vôi, có acide carbonique, có tro và xà-phòng để bôi vào vỏ cây, hay là dùng mùi của những loài vật mới giết thịt mà tưới vào cây. Song mấy cách đó xem ra đều tốn tiền cả, mà cũng khó thực hành lắm, và lại tính ra lợi bất cập hại.

Gần đây M. Gayne T. K. Narton có nghĩ ra cách dùng rắn để trừ chuột. Tính ra một con rắn thì bằng 12 cái bẫy. Vả lại dùng rắn thì còn tiện lợi hơn là dùng bẫy, vì giống rắn tự nó nó đi kiếm lấy mồi, hang sâu bụi rậm chỗ nào nó cũng len lỏi vào được, chứ cạm bẫy thì không có thể đánh được chuột ở trong hang.

Một bữa ăn thường của một con rắn Hoa-kỳ cũng hết một ổ thỏ con ; lại thêm nữa tả chuột nhất và bốn con chuột cống nữa. Cứ tính số đồ đồng thì mỗi năm một con chuột nhất cũng cần hại ít ra là 16 cái cây cối, vậy thì một con rắn trong 6 tháng, từ tháng Avril đến tháng Octobre, cũng có thể bảo hộ cho 1.440 cái cây khỏi bị chuột cắn hại.

Cứ như ý ông Narton, thì cái vấn-đề trừ chuột, không gì tiện lợi bằng dùng rắn, mà giống rắn ở Hoa-kỳ cũng đã sẵn có, miễn là đừng có phá hại nó mà thôi, mà phải để cho những giống rắn không có nọc độc được tự do sinh sản, thế thì cái nạn chuột dữ đội kia may ra cũng có thể tảo trừ được.

NGHỀ LÀM ĐƯỜNG CỦA NƯỚC NGA

Trước kia nghề làm đường của nước Nga phát đạt lắm, song từ khi có cuộc Âu-chiến đến giờ trong nước sinh ra nội loạn, nghề làm đường cơ hồ thất bại hết.

Tính số đường xuất sản của nước ấy trong năm 1914, 100 phần, năm 1915 chỉ còn 86, phần 6

— 1916	—	68,	— 9
— 1917	—	32,	— 9
— 1918	—	19,	— 3
— 1919	—	1,	— 6
— 1920	—	5,	— 3
— 1921	—	2,	— 9

Bởi vì trong nước hiếm củ cải lắm, cho nên trong năm 1921, số đường xuất sản sụt xuống chỉ còn 3.064.000 pouds mà thôi.

Nhà máy làm đường to nhất trong nước Nga là nhà máy Sablino-Znamenskaïa trong xứ Poltava, nhà máy ấy mỗi ngày có thể chế tạo được 40.000 pouds củ-cải, sản xuất được 5.5 0 pouds đường. Nhưng vì nguyên liệu thiếu thốn, cho nên dầu có nhà máy to đấy cũng đành bỏ uổng mà thôi. Gần đây Chính-phủ Soviets, xem chừng cũng đã biết cái cơ khủng hoảng ấy, cho nên cũng có ra lệnh cho quốc-dân phải chăm chỉ về nghề trồng cải. Nếu mà vụ cải sau này được phong thu ra, thì nước Nga có hy vọng sản xuất được 12 triệu pouds đường. Nhưng than ôi ! cái hy-vọng của nước Nga, ai còn lạ gì nữa, thật là những cái hy-vọng trời ơi vậy.

Quốc-dân thường-thức

Cách làm cho trắng da và khỏi nẻ

Farine de marrons d'Inde.	12 gr
Poudre d'amandes amères.	3 gr
Poudre d'iris de Florence.	7 grs 50
Carbonate de potasse . . .	1 gr 75
Essence de bergamote. . .	1 gr

Mấy thứ này hỏi mua ở hiệu thuốc Tây hiệu nào cũng có, đem về tán lẫn với nhau, rồi rây cho thật nhỏ.

Khi dùng thì lấy một dúm bột đó hòa vào chậu nước mà rửa tay, thì vừa sạch vừa thơm, mà da để lại trắng trẻo nõn nà ra, mà nhất là mùa hanh mà rửa thì lại khỏi nẻ.

Cách giết sâu ở cây

Acide phénique.
Térébenthine.

Hai thứ đó bỏ pha nhau, hòa lẫn với nhau, xem ở cây chỗ nào có lỗ sâu đục, thì lấy một cái bút lông, chấm thuốc đó vào những chỗ lỗ sâu đục ấy, thì sâu tự khắc chết ngay mà không hại gì đến cây cối cả.

Chuyện kỳ khôi

Đơn kiện Hương-hội

Vừa rồi tôi nhân có chút việc ra tỉnh, ngồi nghỉ hàng nước, lại thấy mấy người quần vải áo nâu cũng tới nghỉ chân, trông ra dáng, những người làm ăn, tôi liền hỏi :

— Độ này đương vụ mùa màng, các ông có việc chi mà cũng tới đây ?

— Mùa màng chúng tôi hỏng cả, chúng tôi bị bọn Hương-hội ức hiếp nên phải tới đây để kêu quan.

Nói rồi, họ đưa đơn cho tôi xem, tôi nhân có việc cần, thấy đơn dài chỉ nom qua có mấy câu cuối cùng : « . . . . *y đẳng những nhiễn hương-trưng, tác tệ đa đoan, nhật thâm nhất nhật. Chỉ ư mỗi hội-đồng nhất phiên, xử tử tam đầu khuyển.* . . . »

Phạm-nam-Kiều

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tiếng nói khác nhau

Quảng-nam	*Bắc-kỳ*
Cái cinh	Cái gạt nai.
Cái thoa	Cái ngăn tủ,
Cái xà-vi	Đồ đánh cá đan bằng tre, hình như cái loa,
Bắt mà	Gieo mạ,
Thổ mà	Ruộng mạ.
Học thôt	Mách lẻo,
Hanh hao	Dữ, gắt,
Con chà-bồ-hòng	Nai đực lớn.
Con chắc da-đa	Chim da da.
Con thấy-rùa	Con rùa,
Con mèo ngao	Mèo rừng,
Con chó-đồi	Con sóc,
Con ong giéo	Ong rước ong mật,
Đá bành	Đá bóng,
Lắm lắc	Liến xáo,
Trái bò-bò	Trái vỡ vỏ,
Đá ba-che	Đá sạn nhỏ nhỏ,

H. Chí-Tâu,
Rue Marc Pourpe, Tourane.

Mấy tiếng riêng ở vùng Hà-thanh (Hải-ninh)

Ăn bữa : ăn cơm.
Tốt ăn : ngon.
Ăn khôn mồm : ăn ngon quen.
Chay rau : cấy rau.
Quả : sai quả, nhiều quả.
Vạy : cong queo.
Cây tầy : cây tre.
Cây dàng-dàng : cây tế để đốt lò gạch.
Cây lác : cây cói dệt chiếu.
Ủ nha : phải ấy.
Người có dặm : người có thai.
Người dậu : người nghiện.
Ông mo : ông từ, người trông nom hương khói ở đình, chùa.
Hốt quả : tức mình quá.
Hươn : dùa nghịch.
Sẩn : nguyền cho chết.
Cải vụ : con quay.
Cải bình : cái cuốc con để làm cỏ.
Cửa cai : cửa chính giữa.
Cửa lượng : cửa sau.
Cái là : Cái bồ đan bằng tre để đong thóc : cái bé 12 cân, cái lớn 18 cân.
Một là ruộng : khóm ruộng độ hai sào, cấy hết một là thóc giống 18 cân.
Cửa cái : cửa xông.
Đăng : đồ dùng, để chắn cá làm bằng tre như bức mành-mành ; mỗi bức cao độ 1 m. và dài 10 m.
Gà nạ : gà mái.

Sao gọi là chim Từ-qui ?

Chim Từ-qui là loài chim nhỏ bằng con chim khướu ; lông cánh sắc hơi đen đen, lông bụng hơi mòng mốc. Giống chim này ban ngày một đôi (con đực và con cái) cùng nhau kiếm ăn ; tối đến thì mỗi cặp đi một nơi ; con ở đầu núi này, con sang cuối núi nọ. Suốt năm canh vừa đi vừa kêu : một con kêu : « *trót vót* » con kia đáp : « *gắng gót* » cho đến trời sáng gặp nhau mới thôi. Vì tế lấy gọi là chim Từ-qui ; nên ở vùng này trai gái có câu hát vi rằng :

« Đôi ta như chim Từ-qui,
Sáng thì thấy mặt tối đi đằng nào ? »

Mấy câu ngạn ngữ về nghề dệt cửi

Mắc cửi ba bà, làm nhà ba ông : ý nói công việc mắc cửi và làm nhà không phải dễ, ít ra cũng phải ba người mới làm nổi.

Cha chết không bằng, hết cửi : ý nói lúc dệt sắp xong tấm lụa, người dệt khó đâm thoi, tơ lại hay đứt, khó dệt lắm.

Mượn chồng thì cho, mượn khuôn, mượn go thì đừng : khuôn với go là hai thứ đồ dùng để dệt cửi ; người dệt cửi có ý giữ gìn lắm, vì khi dệt hai thứ ấy hay hư hỏng nhất, nên ai hỏi mượn không cho.

Làm ruộng ăn cơm năm, chăn tằm ăn cơm đứng : ý nói công việc làm ruộng và chăn tằm, không được thảnh-thơi thong thả :

Hà-thanh, Phạm-huy-Nghị.

Cuộc thi thơ

Của Nouo-tuj-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCCXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là đây có phải không?
Chột vót cung-tường trên đất Bắc,
Mông mênh bể học khắp trời Đông
Ngày nga miếu cũ nơi Nùng Nhị,
Danh-giáo hoa thơm đất Lạc-Hồng.
Dâu bể bao phen mưa nắng trải,
Vẫn còn đầu cũ với non sông.

Nữ-sinh: Lương-phương-Thảo
16 phố Liên-trì Hanoï

MCCXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu Khổng là nơi kỷ-niệm chung.
Tiến-sĩ bia xanh rêu đá phủ,
Khuê-văn gác tía bóng trăng lồng.
Giống cây giáo-dục triều Lê Lý,
Kết quả văn-minh giống Lạc-Hồng.
Người Bắc, Nam, Trung đã biết chửa
Cung tường này giữ vững non sông.

MCCXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa thánh rừng nho phải đó không?
Muôn nhận cung tường riêng vũ trụ.
Bốn triều hương lửa trải thu đông.
Vững gương kim cổ soi đàn Hạnh.
Cột đá di-luân vững nước Hồng.
Đối với non sông còn mãi mãi,
Mặc dầu mưa Mỹ gió Âu rung.

Lê-nguyên-Hàm
Làng Ba-ngưu, Bắc ninh

MCCXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Hỏi Lý-triều xưa dựng miếu cung.
Chín bực tường trông hình tễ nguyệt
Ba lần cửa thoáng trận quang phong
Tôn nghiêm trước mặt nền vương bá,
Bảng đối sau lưng ảng Nhị Nùng.
Mấy độ Hán, Tần mưa gió cuốn,
Miếu đường thêm rạng vẻ non sông.

Dương-thị-Thiết
5, Rue Sơn-tây, Hanoï

VIỆC HANOI

Thời, tiết

7 giờ 23 độ
15 giờ 24 độ

Giá bạc.—Kể từ ngày 29 Novembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 0 f. 25.

Trị giá quốc-trái *Ngày 29 Novembre 1923*. 3 ⁄. 54 65 — 3 ⁄. Thứ hoãn vốn đến 65,8— 3 ½ ⁄. 83,95. — 4 ⁄. 1917 58.9.. — 4 ⁄. 1918 58,30. — 5 ⁄. 1915-1916 71,65 — 5 ⁄. 1920 85,4.. — 6 ⁄. 1920 86.70.

Tin tàu. Tàu *Songbo* đến ngày thứ sáu 30 Novembre ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Hongkong hồi 6 giờ sáng.

Các thư-từ ở Hanoï sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 29 Novembre.

Tàu *Hanoï* đến ngày chủ-nhật 2 Décembre hồi 17 giờ ở Haiphong sẽ chạy đi Hongkong, qua Pakhoï, Hoi-hao và Kouang-tchéou-Wan.

Thư từ ở Hanoï sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 6 giờ 20 sáng ngày 2 Décembre.

Tàu *Sikiang* ở Âu-châu đến, tới Saigon buổi trưa ngày 29 Novembre 1923.

Quan Thống-sứ đã về Hanoï — Quan Thống-sứ lên Bắc-kỳ sáng thứ hai đã về Hanoï chiều hôm qua. Ngài lên Bắc-kạn chuyến này là để khánh-thành nhà khách - sau mới dựng ở bờ hồ Ba-bể và trù-tính việc sửa sang cho khách đi du-lịch trên miền ấy sau này được tiện lợi.

Ngạch các quan cai-trị. — Quan phó công-sứ Maillard tỉnh Sơn-la bị đau nên đã phải về chữa tại nhà thương Đồn-thủy Hanoï. Quan chánh công sứ Romanetti tỉnh ấy mới đây cũng bị sốt, như vậy có lẽ quan trên sẽ cho các ngài thuyên đi nơi khác và cử các quan khác lên thay.

Xe hỏa chạy đêm đường Lao-kay. — Những chuyến xe-hỏa chạy đêm đường Lao-kay trong tháng này vắng khách lắm, trong mấy tháng trước thuê giường ngủ thì phải hỏi trước, mà hầy giờ tọa kê giường vẫn bỏ trống không là vì mùa lạnh đến nơi, các quí quan và những nhà phú thương Âu-tây không cần đi nghỉ mát ở Chapa với Vân-nam nữa. Bởi vậy mà trừ vài người làm của công-tí xe-hỏa, hành khách Âu-tây chẳng có ai, hành khách ta thì thỉnh-thoảng mới có một vài người. Nhưng theo như lời công-tí đã công-bố trước, những chuyến chạy đêm ấy còn để cho đến hết năm tây này mới thôi. Cuối năm tính sổ sách xem lợi hại thế nào, bấy giờ mới định nên để hay là nên bỏ.

Rạp chớp bóng

FAMILY-CINÉMA

29, 31, phố hàng Buồm
HANOI

CHƯƠNG-TRÌNH TRONG TUẦN LỄ
Từ ngày 28 đến 30 Novembre 1923

Diễn hồi thứ nhất và thứ nhì về phim

LA PRAIRIE ROUGE

Là một phim phiêu-lưu tiểu-thuyết rất cảm-động tài-tình chia làm 7 hồi
(Mỗi tuần lễ từ thứ tư đến thứ sáu chiếu hai hồi)

2100

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói.	0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói.	0.10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu.	0.20

Tàu bay chở thư từ — Quan Khâm-sứ Ai-lao báo cáo rằng kể từ ngày 3 Décembre trở đi Chính-phủ Xiêm-la sẽ cho một chiếc tàu bay chở thư từ Nong-khay đến Bang-kok và qua các hạt Oudon, Roicit và Korat.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Phó lý với mật-thám giả mạo. — Tên Ng-văn-Tinh là phó-lý nhân hôm lý-trưởng đi vắng có đem một cá trát đòng dẫu tòa ấn tỉnh bắt bốn người làng về việc nợ. Bốn người ấy không có nợ cũng ai cả, lấy làm ngờ, cầm cái trát đưa nhờ cụ đạo xem thì xét ra là trát giả mạo. Quan xét ra là tên phó lý đồng tình với tên Vũ-viết-Hanh là một thầm tình làm cái trát giả ấy nên tòa Nam-án tỉnh Nam định phạt mỗi tên 5 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Tinh xuống 5 năm tù và tha cho tên Hanh vì xét không đủ chứng cớ.

Hà lam. — Tên Lý-văn-Giản là lý-trưởng thu lạm thuế dân đinh trong làng không theo sổ bộ, lại tiêu mất tiền làng mua quốc trái còn lại gửi giữ, tiền lãi quốc trái của công đi lĩnh không cho ai biết cả và tiền cheo của làng. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt 3 tháng tù và bắt phải bồi cho làng 46 p. 73 là số tiền hà-lam và tiêu của dân-đinh. Tòa Thượng-thẩm y án.

Vì một quả-cam mà đánh nhau. Trong làng lũ tên Đoàn-văn-Bình là kỳ-mục có việc làng, khi tế xong chia phần biếu các kỳ-mục trong làng. Sau vì quả cam, lũ tên Bình tức nhau đánh một người làm cỗ biếu bị thương nặng.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Đoàn-văn-Bình 6 tháng tù, tên Đoàn-v Thảo 1 tháng tù và tên Đoàn-v-Bình 3 tháng tù. Tên Bình và tên Thảo chống án, còn tên kia chịu phạt. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Bình xuống 1 tháng tù và y án phạt tên Thảo.

Vì thù đánh nhau. — Tên Bùi-v-Hoạch và Bùi-v-Đạt vì thù một người tên là Thái, sinh sự đánh quẹ rồi vu là người ấy đến ăn trộm khăn áo. Tòa Nam-án tỉnh Phủ-thọ phạt mỗi tên 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đây tớ bất lương. Tên Thái-bá-Quỳ thấy chủ đi vắng, ở nhà mở hòm và tủ lấy quần áo và tiền bạc rồi bỏ đi. Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt 6 tháng tù và bắt phải bồi 45 đồng cho chủ. Tòa Thượng-thẩm y án.

Kẻ cướp hành hung. Tòa Nam-án tỉnh Phúc-yên phạt tên Ng-văn-Huynh 10 năm khổ sai, tên Ng-v-Đôn, Ng-văn-Tâm mỗi tên 8 năm khổ sai, tên Ng-v-Lân 6 năm khổ sai và tên Chu-v-Năm tức Tỷ 5 năm khổ sai về tội ăn cướp đánh người bị thương. Tòa Thượng-thẩm y án.

Việc kiện là lừa đảo. — Việc M Vương-hữu-Tấn là cựu học-sinh trường Thuộc bị kiện là mạo chức đi mua hàng lừa đảo và tòa án Sơ-thẩm trước đã phạt 3 tháng 1 ngày tù và 50 francs thì trong phiên ngày thứ ba vừa rồi tòa Thượng-thẩm tha cho vì không đủ chứng cớ.

Lại một quan huyện bị kiện hối lộ. — M. Bùi-phu-Kinh, tri-huyện Yên-mô về tỉnh Ninh bình bị kiện là nhận có giấy sức tăng thuế điền các làng trong hạt thì ăn dút ngay 40 đồng của làng Quảng-hạp, 127 đồng của làng Bồ-xuyên, 10 đồng của làng Hà-chiêu, 6 đồng của làng Ngọc-lâm, 40 đồng của làng Lạc-hiền, 36 đồng của làng Trung-đông và 30 đồng của làng Yên-lâm rồi hứa sẽ lim cách bẩm tỉnh châm chước xin không phải tăng thuế điền nữa. Nguyên việc này vì có mấy cái đơn tố giác tại tòa Sứ tỉnh Ninh-bình, tòa giao quan Tuần xét thì trong hạt Yên-mô có 14 làng khai rằng quan phụ mẫu có hối lộ, song xét ra chỉ có 7 làng đã nói ở trên là có chứng cớ để xét mà thôi.

Việc này cả thảy có 21 người chứng. Phiên tòa buổi sáng mới hỏi được 3 người, còn hoãn đến phiên tòa buổi chiều.

Việc trưng các khách-sạn ở Trung-kỳ. — Phủ Toàn-quyền vừa mới duyệt-y việc lĩnh trưng các nhà khách-sạn ở Đồng-hới, Quảng-ngãi và Tuy-hòa Ba người được lĩnh trưng các nhà khách-sạn ấy là: Đồng-hới: M. Tutier Fajolle; Quảng-ngãi M. Menu và Tuy-hòa M. Phạm-đình-Quế Các nhà khách-sạn này đều được tiền của chính phủ trợ cấp cả, vì chủ-ý Nhà-nước trợ cấp cho các nhà khách-sạn ấy là để giúp cho các nhà du-lịch có đủ cách phong-lưu mà đi quan sát trong xứ. Kỳ hạn lĩnh trưng ấy được trong 3 năm,

Việc khám nghiệm trâu bò tại Phi-luật-tân. Từ nay trở đi, sở thú-y sẽ cử riêng một viên thú-y Pháp ở bên này sang phái bộ Vĩnh-viễn tại đảo Phi-luật-tân để khám-nghiệm các trâu bò đem ở Cao-mên sang và chứng kiến những việc của sở thú-y Phi-luật-tân sẽ thi hành rồi cứ mỗi tháng một lần làm tờ trình độ về phủ Toàn-quyền do quan Lãnh sự Pháp ở Manille chuyển nạp. Nếu có việc chi cần kíp thì tờ trình ấy gửi về ngay.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoï.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502

Nghỉ phép. — M. Pham-Quỳnh, thông phán tỉnh hạng nhì tại Vĩnh-yên được phép nghỉ 30 ngày.

Các trộm hàng ngày. — Mme Vve Derepas, 59 phố Cửa-nam trình rằng kẻ trộm lấy mất 1 đồng bạc và đồ nữ-trang đáng giá 52 đồng.

— Bà vải chúa Chân-tiên là Trần-đàm-Huệ trình rằng kẻ trộm lấy mất cái lư hương đồng giá 5 đồng.

M. Cao-văn-Lộc, giáo-học, nhà ở phố Bắc-ninh số 64, trình mất trộm 5 cái khuy giá 15 đồng.

— MM. Nguyễn-v-Thông và Ng-văn-Soạn, nhà ở ngõ Duranton trình rằng tên Ng-v-Thanh ăn cắp mất cái vòng bạc giá 5 p, và một cái áo giá 2 đồng.

Mme Ngô-thị-Bích, 50 tuổi, nhà ở hàng Đào, số 5, trình rằng kẻ cắp lấy mất đôi hoa tai vàng giá 12 đồng.

Ngạch khán-hộ M. Louis Hirano tức Ng-v-Lộc, khán-hộ hạng nhì tại Lao-kay nay được đổi ra ngoại ngạch không lương trong hạn một năm.

DƯỠNG - THẦM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-hạng đã nội đảo; Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập Huế.

Ngoại khoa, hà-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều từ — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại **DƯỠNG GIA-LONG, 52, GIÁY NÓI SỐ 236**

3013.

Tin vặt. — Đặng-viết-Giang, 29 tuổi làm bồi, ở đường số 9, nhà số 3, bị can án thì nay đã phải bắt giam.

— Ng-v-Thức, 17 tuổi và Đinh-văn-Giem 19 tuổi, vô gia cư vô nghề nghiệp đi du-đãng đều phải bắt giam.

Ng- thị Giáp, 34 tuổi, là đ.ế ở gái, chứa đồ nữ-trang của Đỗ-thị-Tích, ở phố Miribel thì nay đã phải bắt.

— Phi-công-Thanh, nhà ở ngoài bãi Yên-phụ, có án nợ thì nay đã phải bắt giao cho trưởng tòa.

CUỘC ĐÁNH SỐ

của Hội Bảo-trợ trẻ con Tây-lai vô thừa nhận

Hội-đồng trị-sự có lời nhắc để các nhà có lòng tốt nhận bán vé giúp cho hội-hội biết rằng những phiếu-cắn (talon) phải giao lại giá M. Janvier, phố Delorme (Nhà Nam bảo-cô) hoặc giao cho một viên trị-sự của hội. Các phiếu, cắn ấy cần phải gửi lại cho tiện việc kiểm duyệt.

Những nhà giữ sổ mà không chắc bán được ngay, cũng xin gửi lại trả để hội tổ-chức việc bán nốt các vé còn lại trong ngày ngày đầu về cuộc Hội-chợ Hà-nội

3724

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Sở Bưu-chính. — Bắt đầu từ 1er Décembre này trở đi sở Bưu-chính sẽ đặt thêm nhà giấy ở quan-khẩu, sau buồng giấy Vidry, để bán các thứ con niêm; nhận các thư tín thường hay gửi kỹ, cùng đồ vật gửi thường; chuyển điện-tín quanh trong nước và ngoại-quốc; buồng điện-thoại mở cho công chúng dùng không lấy tiền.

Ngày thường nhà giấy đó mở cửa từ 8 giờ đến 11 giờ và từ 14 giờ đến 17 giờ rưỡi. Ngày chủ-nhật thì chỉ mở cửa từ 8 giờ đến 11 giờ và chỉ nhận thư tín thường, chuyển điện-tín và điện-thoại.

Lại thịt lậu. — Ngày hôm qua sở Cẩm lại bắt được người bán thịt lậu thuế lò sát súc-sinh ở làng Lạc-viên tên là Nguyễn-thị-Ba. Lúc bắt được thị còn có tâm can thịt thì đã giết vào sở Cẩm để tùy viên kiểm-sát lò sát súc-sinh xét định.

Nạn ô-tô hoài. — Hồi 1 giờ rưỡi trưa ngày thứ ba ở trước cửa nhà A-Lim lại xảy ra một cái nạn ô-tô nữa, do tên sốp-pho Bùi-sư-Khoan cầm lái, đụng phải một cái xe bò và một cái xe tay

Cái xe bò không việc gì; còn cái xe tay của tên Trịnh-quang-Tư ở số 7 phố Paul-Bert bị gãy hai càng, vênh bánh tay phải, bẹp đùm thắng đề đệm ngồi và gãy tan tai xe tay trái.

May không việc gì đến người, nên hai bên điều-đình xong việc không phải đưa nhau đến chôn công-môn.

LANG SƠN

Việc biên cương. — Từ ngày con đương xe lửa Đông-đăng Nam-quan thôi không chạy nữa thì việc thông thương xem ra vẫn như cũ, mà đường ô-tô Đông-đăng Long-châu cũng không phát đạt được là bao! Về việc thương-mại ta với Tàu ở trên này cũng không có gì gọi là sầm uất, chỉ gần lết thì các chủ mối sang Long-châu buôn hàng như vàng hương pháo, nến, miến, mi, vải vóc, fim chén văn văn. Sang Long-châu bây giờ xe có đỡ đi hơn trước nhiều, nên các chủ lại tải dần nối về Tàu được tiện. Còn như việc biên-thủy thì vẫn được yên ổn, không có những nỗi như ngày xưa nữa, và từ khi đó-đốc Tàu là Lục-vinh-Đình trở về Long-châu thì hết sức sửa sang chính-trị, mở rộng đường thương mại, nên dân Tàu vùng này hầu ông ta yên thân thủ phận không muốn trenh bá đồ vương vì thế chủ giặc cỏ không dám ngo ngoe cướp bóc thừa thế tung hoành như trước nữa.

HƯNG-YÊN

Ngạch Y-tế. — M. Trương-đình-Tri, thầy thuốc tỉnh Bắc-giang đội về đây thay M. Trần-v-Lai. Lại có nghị-định lưu M. Lai tại Hưng-yên, thì có lẽ ông Lai sẽ đi Bần-yên-nhân cũng thuộc bản tỉnh thay M. Hồ-cao-Khang.

Ái tín. Mới có tin M. Nguyễn-xuân-Cơ nguyên thư-ký tòa Đốc-lý Hanoï nghỉ dưỡng bệnh tại quý-xá ở phố Đình-hậu Nam-định đã tạ thế ngày 23 Novembre.

M. Nguyễn xuân-Cơ là lệnh đệ M. Nguyễn-xuân-Chiêu, trợ-giáo tại trường Pháp-Việt Hưng-yên.

Vậy có lời chia buồn cùng M. Chiêu và quý quyến.

Chết đuối hay bị hại? — Làng Cự-dư thuộc huyện Văn-lâm có người dân ông chết đuối, quan trên ngờ là người ấy bị ám sát, đã phái thầy thuốc về tận nơi để khám xét tử-thi.

THÁI-BÌNH

Thuốc phiện với dâm thanh. — M. Liên giáo-học trường Pháp-Việt bắn tỉnh đêm hôm 27 rạng ngày 28 tháng Novembre không biết tức bực về chuyện chi mà uống thuốc phiện với dâm thanh, song ngày người nhà biết thì đã quá rồi, lúc đem vào nhà thương hãy còn thoi thóp, nhưng không chữa được, một chốc thì mất. Nghe như có để thư lại cho ông Đốc-học và cho gia quyến kể những nông nỗi xui nên chán đời mà tự tận.

VIỆC KINH-ĐÔ

Chỉnh đốn sự cai trị man-dân ở các miền thượng-du Trung-kỳ. — Vừa rồi quan Khâm-sứ Trung-kỳ có gửi tờ chu-tri cho các quan Công-sứ ở các tỉnh thống thuộc hạt Trung-kỳ nói về việc chỉnh đốn sự cai trị man-dân ở miền thượng-du Trung-kỳ đại lược như sau này:

Ngày 22 Août 1921 đã có tờ chu tri hỏi các quan cai-trị các địa phương để xem cái ý kiến của chính-trị về việc cai-trị các xứ man-dân; nay chính-phủ đã rõ rằng mọi việc trong văn-đề ấy, cho nên quan Toàn-quyền Đông-pháp, mới rõ ngài đã đi kinh-lược các miền thượng-du, và đã hỏi rõ ý kiến cùng bàn bạc với những nhà cai-trị đã rành rõ và am-tường về việc cai-trị dân Mọi, lại còn như

(Còn trong thứ ba, cái thứ hai)

---

số 83

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiểu-nhàn khiển-hứng trong khi tiêu-hậu trà-dư!

Từ khi tác-hạ mới bước chân vào, tôi đã rất lấy làm tiếc thay cho tác-hạ! Nay tôi xin nói thực, xin tác-hạ cũng thứ cái lỗi mỗ-mãng đi cho. Tác-hạ ngày nay đã bỏ mất cái thân nhàn dật, mà rắn mình vào trong đám chông-gai.

Tôi nói:

— Ông nói khiến cho tôi không hiểu, tôi ngày nay cũng như ngày trước, không có chi là khác cả. Vả chăng tôi cũng không muốn can dự đến công chuyện của ông, mà tôi với ông xưa nay cũng chưa có điều chi xích mích. Có điều gì xin ông cứ nói, bất tất phải rụt rè, tôi với ông tướng tiếp nhau, chẳng qua chốc tát đây mà thôi vậy.

Đan-liệt gật đầu, nói:

— Ông đã bày tỏ chân thành, thì tôi cũng phải nói thực cùng ông mới phải. Vậy xin hỏi ông. Cách-tu-thắc có dối lại với ông câu gì không?

Tôi nói:

Không.

Lặc-tư-thắc y-sinh nói:

— Bệnh-nhân có nói được đâu mà nói, viết cũng cầm không cho viết, mà cho dẫu có đi chúc nữa, thì chẳng có tụ-cơ sản-nghiệp gì mà nói. Duy có người ấy mà chết thì thực là cái cứu ở hai các ông vậy.

Đan liệt mỉm cười mà rằng:

— Ông Khắc-lôi-lễ ơi! ông cũng là người biết đấy, ông thử nghĩ xem, dẫn có sản nghiệp mà di-chúc lại nữa, thì tư tôi có dự gì? Duy lúc hấp lâm chung, hẳn có thuật lại cho ông nghe cái chí sinh bình của hắn không? Hẳn có nói với ông đề ông kể chi cho hắn không?

Tôi nói:

— Chưa! Hắn vốn định đính ước với tôi làm người kế-khởi cho hắn, nhưng chẳng may cái tử-kỳ bách quả không kịp nói đến, chỉ kịp bảo cho tôi biết tên thực của hắn, và bọ tên ông luật-sư mà thôi.

Bấy giờ chủ khách lại ngồi yên. Đan-liệt dương mắt nhìn tôi trừng trừng, tôi thì rằng sức làm ra bộ trấn tĩnh. Kế đó hắn lại nói với tôi rằng:

— Ông khắc-lôi-lễ ơi! Tôi xin có lời mừng ông! vì đủ lúc lâm chung Cách-tu-thắc có dối lại cho ông việc gì, thì thì chung thân ông hổng bét, nhược bằng quả ông không chịu lời phó thác của hắn, thì ông khỏi đeo lụy vào mình, mà may ra ông thoát nạn vậy. Tôi xin nói thực cho ông biết. Người ấy bụng chỉ mong chết, chết đi thì khỏi có người thù. Người ấy là một người đại tội nhân của Âu-châu vậy.

Tôi nói:

Bây giờ thì thật chết rồi. Cứ tôi xem ra, thì ra người ấy suốt đời không làm xong một việc, nghĩ cũng đáng thương. Tôi nói để ông hay, từ nay tại tôi không muốn nghe đến cái việc người chết ấy nữa. Bao nhiêu việc tôi gặp trong tám ngày hôm nay, tôi cũng muốn phó cho dòng nước chảy.

Đan-liệt nói:

— Bây giờ tôi xin vào xem thi thể một chút.

Tôi nói:

— Xem thế nào được. Một là vì bây giờ người khán-hộ-phụ đang lúc không tổng, còn rảnh đâu mà tiếp khách. Hai nữa là tôi không muốn để cho người đã chết rồi, mà còn trông thấy kẻ cừu-địch. Vả lại tôi bảo thực cho ông biết; lúc hấp lâm chung, bao nhiêu giấy má ở trong mình, hắn đều đốt đi sạch cả. Bây giờ dẫu có lục soát, quyết nhiên cũng không còn gì. Tôi đã dành điện tín đi mời Luật-sư đến để bàn các việc hậu sự. Ấy đại để chỉ còn có việc ấy mà thôi, chỉ như ông thì thiết tưởng không có việc gì đến ông, mà ông phải đến đây làm gì nữa.

Đan-liệt nói:

— Ông Khắc-lôi-lễ ơi! Sao mà ông nông tính thế! Việc ấy nào tôi có dám bảo ông làm sao! Chỉ có bao giờ cất đám, thì xin ông làm ơn bảo tôi biết để tôi được đi đưa,

Tôi nói:

— Tôi biết được bao giờ đưa. Việc ấy quyền đâu ở tôi mà tôi biết, còn phải đợi ông luật-sư đến đã chứ.

Bấy giờ tôi đứng dậy mở cửa, có ý giục cho hắn ra. Đan-liệt bất đắc dĩ cũng phải đứng dậy xem ý rất là không bằng lòng. Lúc sắp ra đi, lại nói:

— Tôi đến là có ý muốn được trông thấy thi thể, và tiếp kiến ông luật-sư.

Tôi nói:

— Cái đó thì có lẽ không được. Bạn của Cách-tu-thắc thì tôi chỉ muốn trông mặt, người thù của Cách-tu-thắc thì tôi chỉ muốn trông thấy đằng sau lưng.

Đan-liệt không nói gì cả. Giả đò lảm ra bộ nghiêm nghị rồi đi ra.

Đan liệt đi ra rồi, tôi bèn ngồi nghĩ xuống ghế một chút, tự nghĩ sinh bình cũng bất vô có điều lắm lỗi, duy kỳ có cái nói dối thì thực quả tôi chưa từng nói dối bao giờ. Ai ngờ ngày nay gặp mặt thằng Đan-liệt này, mình gian mất ra mà phải nói dối nói giả, nghĩ mình thực lấy làm hổ lắm muốn vào, sống nói dối mà còn biết thẹn thì cái lương-tâm của mình cũng chưa đến nỗi mờ ám vậy. Rồi đó ông luật-sư đến cửa. Tôi xưa nay cũng không từng quen biết bao giờ. Trông người cũng hãy còn ít tuổi, tự xưng tên là Lôi-ân-tư, làm luật-sư ở Luân-đôn, tiếp được điện tín nên đến. Hàn-huyên xong, liền hỏi tôi rằng:

— Trong điện-tín ngài viết là (Lặc-tư-lý Cách tư-thắc) những chỗ bí nhân quen biết đi lại xưa nay, vốn không có cái tên si như thế bao giờ. Hay là ngài nói thác tên ra đó chăng?

Tôi nói:

— Lúc lâm chung ông ấy có bảo cho tôi biết những công việc lúc sinh bình cùng là cái tên thực của ông ấy.

Luật-sư gật đầu, coi bộ rất là bi thảm, rồi nói:

— Ông ấy đã nói cho ngài biết chuyện, tất ngài cũng không khỏi thương làm.

Tôi nói:

Phải!

Luật-sư nói:

Tờ di-chúc của Lặc-tư-lý huân trước, nhà tôi vốn đã có sẵn, bây giờ tôi cũng đã đem theo đến đây. Phàm mọi việc hậu sự cho chỉ những điều lễ nghi tiết, hành tương hạ huyệt, trong di chúc đều đã liệt kê tường tận cả không sót một điều gì. Ta phải hết sức tuân theo đúng như trong lời di chúc vậy.

Tôi nói:

— Vâng.

Luật-sư lại nói:

— Ý Huân-tước muốn được chôn ở chỗ đất nào gần đây. Vậy chứ ở đây có nhà thờ không?

Tôi nói:

Ông mục-sư đã chực ở đây lâu rồi, tiên-sinh thử bàn với ông ấy xem. Nếu tiện sinh có muốn tiếp kiến ông mục-sư, xin đi với tôi.

Tôi cùng ông luật-sư đi ra, đã thấy Đăng-ni-tư-phất phu-nhân, ăn vận toàn đồ thâm cả, tay cầm một đóa mân-côi trắng, lững thững đang đi. Tôi đưa luật-sư vào ra mắt ông mục-sư xong, liền đi đến trước mặt phu-nhân mà rằng:

— Phu-nhân muốn vào trông thấy thi-thể phải không? (*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOANG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lọ, lâm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời chân phê rằng :

Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS qui áng, có chữ cầu một thứ rượu bổ để tăng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thì gửi cho qui được phòng chế-áng để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

Trong kỳ Hội-chợ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính-mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc biệt về thứ rượu *Tonique Tonkinois* mỗi chai chỉ có 2$10. Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

đường sá giao-thông với các miền ấy thì hiện nay đã khai thác được nhiều. Vậy nay đã tiệm có thể định liệu về việc cai-trị có thể riêng cho các xứ ấy bằng theo các chương trình như sau này :

A) Điều yếu-trọng. — Điều yếu-trọng nhất là bảo-hộ dân Mọi cho khỏi chịu những sự ức-hiếp của kẻ lân bàng — Bảo-hộ dân Mọi phải tự cai-trị lấy — Thế theo hai điều yếu-trọng ấy thì ta nên biết dân Mọi thường chuộng những việc gì và những điều yêu-cầu gì ? Ta phải lấy điều khoan nhân, phải thi điều đức-chính, phải quan sát trong các miền mà ta đã đến thấy những điều gì ?

Những điều ta đã thấy là : dân Mọi có lắm phong tục lệ thói khác nhau, nào là khác dòng dõi, khác tiếng tăm, khác tục lệ; có dòng theo họ cha, dòng theo họ mẹ không nhất định.

Về tính tình kẻ mạn-dân rất phóng-khoáng, đã an-nhàn lối cư xử nơi thâm-lâm cùng cốc chẳng hề biết đến cái lịch-sự của tộc-phái bao giờ; đến nay đã trải biết bao là thế kỷ bị dân của xứ lân bàng áp-chế, ức-hiếp và khinh bỉ, nên dân Mọi đã quen hẳn cái nhân-cách, không thể cự chống lại nổi, thì chỉ biết tìm rừng xanh núi rậm mà ẩn tàng. Bởi thế mà người Lào, người Cao-mên và người Việt-Nam khinh bỉ cho, mà kêu bằng « Mọi ».

Nay cái nghĩa-vụ của Đại-pháp ta đối với nghĩa cứu chẳn man-dân thì phải nên cứu giúp các dòng dõi ấy cho siêu-việt qua khỏi cái vòng đê-hèn của dân ấy. Chúng ta từ xưa nay đi đến đâu cũng lấy lẽ điều-lễ tất bệnh và cứu chẳn tánh mạng cho người làm đầu, mà nay thế với lẽ cứu tế ấy ta lại nên để khỏi lên thêm quẳng đại hơn nữa, nghĩa là lại còn phải bảo-tồn cái tinh thần của các dân tộc ấy. Bất đầu thì cứu từng người một, dần dần từng gia-đình, rồi sẽ khắp đến cả dân-tộc.

Dân Mọi vốn là có tính siêng năng, hay làm lụng, có thể dạy về được nghề nghiệp, lại có thể lấy luật lệ mà cai-trị được; thế thì chúng ta chỉ có bắt-chước người Việt-Nam khua đuổi Mọi lên lần miền thượng-du mà chiếm lấy đất đai của họ, lại không nên học theo cái chính-sách của chính-phủ nước Mỹ mà đi vi dân Mọi lại tung khum riêng, để chúng tự thực kỳ lực, « khôn thì sống, vống thì chết » thì nghĩ cũng không hay. Vậy chúng ta phải xử-trí với man-dân cho có biệt-nhân, nghĩa là về phần vật-chất về phần tinh-thần ta nên thấy có tỉ-hệ đến cả, cho có thành được cái thực tế bổ ích mới là.

Cách xử-trí ấy chẳng phải là chẳng được đâu; xưa nay cũng đã có các nhà cai-trị lấy cái chính sách khoan-hòa mà ban bố cho dân Mọi, nhưng chẳng qua cũng vớ một vài người thôi. Nay đem cái chính-sách ấy mà thi-hành cho hết cả các xứ Man-dân thì chắc sẽ có cái hiệu-nghiệm và kết quả hay, đó vậy.

Phải biết rằng dân Mọi đối với người văn-minh hơn họ thì họ không thể chống cự lại bao giờ. Vậy thì ta đem văn-minh giáo hóa cho họ dìu dắt dần dần lần đến con đường văn-minh như người ta, thì đừng cho họ giao tiếp gì với người khác dòng khác giống họ. Chỉ chuyên một mình quan-chức người Pháp tự cai-trị lấy mà cái bổn phận và trách-nhiệm của quan-chức ấy là phải công bình, phải bác-ái mới bảo-hộ được nhân-chính hay, song cách cai-trị theo với cái chính-sách ấy phải từng tiệm mà châm chước tùy theo các địa phương, các phong tục: Như ở Darlac thì có Mọi Rhadés và Djarais, giòng « Polynésienne », xứ ấy đã có tiề-lệ riêng, tuy xưa chỉ bằng ở lời khẩu truyền mà nay đã có biên chép thành quyển luật, cho nên dân ấy còn nhớ cái lịch-sử của mình; như thế thì dễ cai-trị và dễ ngăn-ngừa họ khỏi giao tiếp với kẻ khác dòng khác giống.

Còn như ở xứ Lâm-viên ở Kontum lại khác: ở Lâm-viên là một nơi tân-lập lớn lao để cho người Pháp ở mà chưa hề giao hòa gì đến dân Mọi của bản-xứ, nếu phải dùng người Việt-Nam mà sai sử, vì dân Mọi chưa có thể dùng được — ở Kontum thì có hội-giáo dùng người Việt-Nam mà khai khẩn đã lâu, vậy những nơi ấy ta phải lưu người Việt-Nam lại đó, nhưng phải phân biệt ra; và chớ cho người khai-khẩn dồn-điền trở ra người lại buôn đổi chác với Mọi.

Còn như ở các miền giáp giới thì dân Mọi miền đoàn, miền nhàn lối thôi lắm. Xưa nay có quan Annam cai-trị, song nay phải đình giảm đi mà chỉ đặt quan Pháp và quan Man (Mọi) để cai-trị dân Mọi mà thôi.

(Còn nữa)

Sổ quyên giúp dân bị lụt

Haiphong

Số số 196

Sté Fse de gérance de la S. I. C. 50p.; MM. Jusserand H., 20 p.; Bouvier R., 2 p.; Lafon R., 10 p.; Carré P., 5 p.; Mle Guerrier, 5 p.; Puylagarde, 2 p.; Thong-Fat, 10 p.; Ta-Man, 1 p.; Vũ-kha-Lai, 1 p.; Thanh, 1 p.; Phúc, 1 p.; Thu, 2 p.; Tuyên, 2 p.; Louis, 1 p.; Diêu, 1 p.; Lâm, 1 p.; Bình, 1 p.; Hoàn, 1 p.; Chang (Lê), 1 p.; Chang, 1 p.; Lê-quang-Giền, 2 p.; Moreau, 1 p.; Lourdes, 1 p.; Dubois, 1 p.; Nicolas, 1 p.; Lê-đại-Thang, 0 p. 50; Lê-văn-Cung, 0 p. 50; Laurel, 1 p.; Sallé, 3 p.; Lay-ky, 1 p.; Lay-ky fils, 1 p.; Vaudjour, 1 p.; A Him, 2 p.; G. Lépine 10 p.; Mme Berthol, Charrère et Cie, 50 p.; Compagnie des charbons de l'Indochine et son personnel, 20 p.; Mosmelair, 10 p.; Compagnie des Chargeurs Réunis et son personnel, 5 p.; Descours et Cabaud, 100 p.; Le Priol, 3 p.; Henri Breton, 25 p.; Acam, 3 p.; Launet Busor, 5 p.; Hoàng văn-Nhương, 0 p. 20; Ng-v-Bôi, 0 p. 2 ; Phạm ngọc-Vy, 0 p. 20; Đào-v-Hưu, 0 p. 30.

Tổng cộng là : 429 p. 90.

SÁN-NHIÊN-ĐAI

Hội Sán-nhiên-đài họp Đại-hội-đồng bất-thường

Đúng 2 giờ chiều hôm chủ nhật 9 Décembre 1923, xin mời các ông, các bà hội-viên hội « Sán-nhiên-đài » đến họp Đại-hội-đồng bất thường tại nhà hội ở ngõ hàng Mã-may, số nhà 18, tỉnh Hanoi.

Le Conseil d'Administration.

Bản hội mới mộ thêm được một người đào hát mới, mời quý khách lại xem hát.

Tối thứ năm 29 Novembre 1923

HỒN TRƯƠNG-BA

DA HÀNG THỊT

Quán cớ trông đẹp mắt.
Giọng hát thực êm tai.
Hồn Trương-Ba đã phải,
Xác đồ-tể không sai.

Tối thứ sáu 30 Novembre 1923

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

CHÚA TRỘM RA ĐỜI

(Hát chèo)

Tích thứ hai :

TAM KHÍ CHU-DU

(Trẻ-con diễn)

祥和裕 YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

43, Rue des Cantonnais, 45

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 205

Bản-hiệu có bán buôn các thứ sắc nhiễu, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng in « Bắc-kỳ như the, suyên, lĩnh, lụa, hồng, quế, nến nến, cả hàng Saigon như lĩnh, the, nến nến.

Nay mới có dạ nến mới, lông thêm, mượt đen cả mặt màn rộng khổ. Những hàng này bản buôn từng tấm, chứ không bán lẻ nè không có mẫu gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên hàng thì cắt được.

Quí-khách ở gần nơi đến hiệu mà mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu xin gửi contre remboursement.

2010 Cần bạch

YU-WO-TSEONG

XIN XEM CHO KỸ

Phàm nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lầm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy quý gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

HỘI-ĐỒNG-ICH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giây-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những số gửi tiền cùng các biên-lai lại để liện dự-định việc giả liền.

Khi nhận số sẽ có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

2094. Y. M. GRENIER.

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ-TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2095

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết báo bắt rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệt qui ông nào mua thì gửi tiền cho kẻ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mọi bức thì làm từ rằm hoặc mồng một trong tây trở đi cho gọn.

防海內河

茶名子獅泰金號正

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên mới bán các thứ chè tàu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là hảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý-khách lại mua, và nhân buổi đấu bán ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 19 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thư đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè rất quí ở bản-hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản hiệu, sau xin quý-khách có mua chè, nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này :

KIM-THÁI hiệu sư-tử ; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Xin nhân cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thử nào cũng có thưởng cả.

代行年本
理昌貨號
營街真舖
客第儒在
光三臺海
顧號建防
請以近華
認利能人
有便名街
獅泰金正
子君再百
嘯採號四
茶貴夫十
爲各店號
能早在開
哲河堤
有內多

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

HỘI CHỢ HANOI

Hiệu DENIS FRÈRES sẽ bầy tại Hội-chợ ở gian nhà số 8, các thứ phẩm, hiệu « CON-GÀ » của công-ty C. N. N. C. chế ra.

Bản Pháp, cách chế các thứ phẩm càng ngày càng tân-tới ; mà thứ phẩm hiệu « CON-GÀ » lại có phần tối hơn các thứ phẩm trước khi chiến-tranh.

Bản-hiệu muốn hiến các quý-khách để ai nấy đều được am-hiểu, nên ngày khai Hội-chợ, bản-hiệu có cử một nhà hóa-học chuyên-môn nhuộm thử các thứ nỉ, lụa để công chúng xem.

Vậy kính mời các quý-khách đến xem, bản-hiệu sẽ vui lòng chỉ dẫn mà không lấy tiền.

DENIS FRÈRES

8721 Cần bạch.

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn bán !

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả ; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques* **STANDARD**», **Julien & Fortin**, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2063

Số 94

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thế Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Ngọ bàn-lâm cười mà bảo rằng :

— Chỉ sợ mất thấy lại không giống như tai nghe mà thôi !

Bạch thị-lang cũng cười mà đáp rằng :

Đại-huynh trông thấy thì tự khắc sẽ biết, chắc không khi nào lại kém chàng Tó.

Bạch thị-lang nói xong, liền ra tiếp kiến *Tô-hữu-bạch*. *Bạch* thị-lang lại nhìn kỹ lại thì quả là một bậc thiếu-niên tuấn-tú, càng nghĩ càng thêm hớn-hở mừng lòng, mới cười mà bảo rằng :

— Sao tiên-sinh hôm nay mới đến, khiến cho lão-phu đây mong mỏi đêm ngày !

Tô-hữu-bạch cung-kính mà đáp rằng !

— Vãn-sinh này khi về tới *Hàng-châu*, lại bị các bạn-hữu lưu-liên mất mấy ngày, thành ra đến chậm, xin tiên-sinh thứ lỗi.

Bạch thị-lang mời ngồi rồi nói :

— Hôm trước tôi tiếp được thư của tiện-sinh, trong thư có nói mới ngờ được tin đích thực là người vợ chết kia còn sống, việc ấy thật đã đáng mừng. Nhưng xin hỏi người ấy là con gái nhà ai ? Trong thư lại có nói nhờ một vị hương-quí làm mối, chẳng hay vị hương-quí ấy là ai ? Hôm trước tiên-sinh đã có nói song-đường đều mất sớm cả, nay trong thư lại nói việc hôn-nhân ấy có gia-quán làm chủ, là nghĩa thế nào ?

Tô-hữu-bạch nói :

Câu chuyện đã đến thế này, không thể giấu-diếm được nữa vậy xin nói thật. Thân-phụ tôi dẫu tạ-thế đã lâu, nhưng hồi năm ngoái gia-thúc lôi lại nhận làm con thừa-tự. Người con gái ấy cũng không phải ai, tức là con gái quan *Bạch* thị-lang đó ! Còn một vị hương-quí đứng làm mối kia, tức là quan *Ngọ* hàn-lâm vậy.

Bạch thị-lang nghe nói, kinh-ngạc mà rằng :

— Tôi nghe nói *Ngọ* hàn-lâm làm mối, tức là việc *Tô-hữu-bạch*, chứ tiên-sinh có nhờ ông ta làm mối bao giờ !

Tô-hữu-bạch vội-vàng đứng dậy, chắp tay vái mà thưa rằng :

— Bây giờ vãn sinh xảy xin thú tội rằng không phải họ *Liễu*, chính là *Tô-hữu-bạch* vậy.

Bạch thị-lang lại mừng-rỡ mà rằng :

— Thế mới lại lạ lắm nữa ! Mới tiên-sinh cứ ngồi, nay tôi xin hỏi : tiên-sinh đã đỗ tiến-sĩ, bổ ra cung chức ở *Hàng-châu*, cớ sao lại thay họ đổi tên mà đi ngao-du sơn-thủy như thế ?

Tô-hữu-bạch nói :

— Chỉ vì quan *Dương* tuần-phủ có một lệnh-ái, muốn gả cho tôi, mà tôi chối-từ, vậy nên ngài nổi giận, những toan tìm cách hại tôi. Tôi là thuộc-hạ ngài thì chống-cự làm sao cho nổi, đành phải bỏ chức trốn đi, thay họ đổi tên, tạm sang chơi miền *Vũ-huyệt*, không ngờ thành ra lại được cùng tiên-sinh gặp gỡ vậy.

Bạch thị-lang nói :

— Ả thế ra *Dương* tuần-phủ vẫn không chừa cái tính gian-ác. Còn cái tin lệnh-ái nhà họ *Bạch* tự thế là tự ai nói ra.

Tô-hữu-bạch nói :

— Đó là tự lời *Trương-quí-như* nói ra. Quan *Dương* tuần-phủ biết tôi một lòng quyến-luyến *Bạch* tiểu-thư, cho nên bảo *Trương-quí-như* nói đối như thế, để khiến tôi phải hết đường hi-vọng.

Bạch thị-lang nói :

— Đứa tiểu-nhân bày trò gian-ác, nghĩ thật đáng giận !

Nói xong, lại cười mà bảo rằng :

— Tiên-sinh mới hiểu-qui đã có lời ước cũ với quan *Bạch* thị-lang, lại được *Ngọ* hàn-lâm làm mối thì sự nhân-duyên ấy thật là tốt đẹp như gấm như hoa. Nhưng chẳng hay bây giờ tiên-sinh định xử-trí với tôi ra thế nào ?

Tô-hữu-bạch nói :

Vãn-sinh này đang trong khi lữ-thứ nghèo-hèn, được gặp-gỡ tiên-sinh, mà tiên-sinh đã cho vào trong con mắt xanh, hứa gả hai tiểu-thư cho thì cái ơn tri-kỷ bao giờ quên được. Bởi vậy ngay này tôi phải đến dưới thềm cúi lạy, giãi bày tâm-sự để vâng lời chỉ giáo chứ không dám khoe-khoang huyễn-diệu, khiến thức-giả thêm một trò cười.

Bạch thị-lang tủm-tỉm cười mà bảo rằng :

— Tiên-sinh có cái cao-nghĩa ấy thật không phải là vì phú-quí mà đổi lòng vậy. Tôi tranh lại với *Bạch* thị-lang làm sao cho nổi, đành phải chịu nhường ông ta mà thôi.

Tô-hữu-bạch nói :

— Nếu nói như thế thì việc này là một việc thịnh-đức của tiên-sinh mà vãn-sinh này thành ra một kẻ phụ-tâm vậy. Xin tiên-sinh lượng-xét mà xử-trí cho.

Bạch thị lang nói :

Nay tôi còn có một điều cần phải xin lỗi với chàng. Số là tôi không phải họ *Hoàng-phủ*. Vừa rồi chàng nói ông *Bạch-thái-huyền*, tức là tôi đó.

Tô-hữu-bạch nghe nói, mừng-rỡ xiết bao, liền nói :

— Thế ra tiên-sinh đùa-bỡn, mà tôi đây thật là một người trong mộng, không hiểu tỷ gì !

Hai người nhìn nhau cả cười. *Bạch* thị-lang sai người nhà vào mời *Ngọ* hàn-lâm ra. Khi *Ngọ* hàn-lâm ra tới nơi, thấy *Tô-hữu-bạch* ngồi đấy mà không thấy chàng họ *Liễu* đâu, liền hỏi :

— Tôi nghe nói có chàng họ *Liễu* đến, cớ sao bây giờ lại thành ra *Tô* tiên-sinh ?

Tô-hữu-bạch vội-vàng Jứng dậy vái chào, rồi tủm-tỉm cười không nói câu gì. *Bạch* thị lang cũng vừa cười vừa nói :

— Hãy ngồi xuống đây rồi sẽ nói chuyện !

Ngọ hàn-lâm thấy hai người đều tủm-tỉm cười, cứ băn-khoăn hỏi mãi. *Bạch* thị-lang liền cả cười mà bảo rằng :

— Đại-huynh muốn tiếp chàng họ *Liễu* phải không ?

Bạch thị-lang vừa nói vừa lấy tay trỏ *Tô-hữu-bạch* mà rằng :

— Chàng họ *Liễu* đây này !

Ngọ hàn-lâm kinh-ngạc mà rằng :

— Ô-hay ! thế nào thế ?

Bạch thị-lang mới thuật hết đầu đuôi mọi nỗi cho *Ngọ* hàn-lâm nghe. *Ngọ* hàn-lâm cả cười mà rằng :

— Ả thế ra đầu đuôi như thế ! Tôi vẫn nói trong số học-sinh ở thành *Liễu-lăng*, không thấy có ai họ *Liễu*, mà khắp bọn thiếu-niên trong thiên-hạ, vị-tất còn ai hơn Tô tiên-sinh. Chẳng ngờ nguyên vẫn chỉ có một Tô tiên-sinh vậy.

Ngọ hàn-lâm lại nói với *Bạch* thị-lang rằng :

— Đại-huynh chưa từng quen biết chàng Tó bao giờ, chỉ gặp gỡ trong khi lữ-thứ, mới trông thấy một lần, mà đã biết ngay là người có tài, đành lòng gả con gái cho, chẳng hóa ra thua kém đại-huynh lắm ru !

(Còn nữa)

AI MÀ DÙNG
THUỐC HƯỜN
của ông
Lương-y DEHAUT
mà
XÒ
thì chẳng cần chi phải
CỬ ĂN
và an dưỡng trong phòng.
Thuốc hườn này để uống lắm và đã mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại
Nhà ông Lương-y DEHAUT,
147, Faubg. St-Denis, Paris,
và khắp trong các tiệm thuốc
đâu có bán.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhầm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.
Cả cước độ hơn một đồng một lọ,
2052

THUỐC THỤT
Injection Peyrard
d'ALGER

Là thứ thuốc lâu năm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.
Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi về thứ thuốc này
(Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)
BÁN TẠI:
SPÉCIALITÉS PEYRARD
46, Rue de Grenelle, — PARIS

SÁCH MỚI XUẤT BẢN
ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP
CỦA
NGUYỄN-NGỌC-QUẢN
soạn
Giá 0$30 một quyển
Tiền cước gửi recommandé 0$11
Bán tại Bản-quán và có gởi bán ở các hàng sách.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC
泰 LỢI-THÁI 利
110, Rue des Changeurs, 110
HANOI

Bản-hiệu chuyên nghề ngót 20 năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí-khách chiếu-cố, hằng ngày vẫn gửi vàng và đồ vàng đi bán các tỉnh trong cõi Đông-pháp và Cao-miên Laos.
Dù khách quen hay lạ, hễ gửi Commande mà có đặt ít tiền trước thì bản-hiệu cũng chiếu theo thời giá mà gửi đồ đến tận nơi.
2065

Bình-phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được tráng-kiện.
Người ốm mới khỏi uống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Đốc-Tờ (Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên uống rượu vang.
BẢN HÀNG BẢN QUỐC ôi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX: mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về ngừa buôn rượu vang thôi.

Hàng tốt giá rẻ

Làng-đào hiệu LƯƠNG-THÔNG-HING!
Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.
Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà,
Kim cương bảo thạch cùng là chân-châu,
Của sang vật lạ thiếu đâu,
Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.
Hồng-kông thêm thợ Tàu sang,
Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng,
LƯƠNG-THÔNG-HING.
Bijoutier,
61, Rue de la Soie, 61
HANOI

Nhà Bản-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HỠI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYỄN, BỆNH HEN!

Ai mắc các bệnh ấy mà khó thở, mà đau tức, nên dùng thuốc Abyssinie Exibard bằng bột (REMEDE d'ABYSSINIE EXIBARD en POUDRE) thì bệnh sẽ đỡ ngay. Bỏ bột trong một cái đĩa, hoặc trên một mảnh kim-khí mà đốt, rồi thử cái khói thuốc, thì lập-tức đỡ ngay. Cứ thử mà xem, sẽ thấy kiến-hiệu lạ thường. Kẻ thuốc quản Abyssinie Exibard (CIGARETTES d'ABYSSINIE EXIBARD) cũng hiệu-nghiệm lắm.
Trên cái bằng quấn chung quanh hộp thuốc có in dấu-hiệu sau này mới là thực hiệu:

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi
MONTÈS, Hanoi

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các qui-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.
Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu **TONIQUE TONKINOIS** *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính
Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, Hanoi

Ở đâu bán thuốc-lào ngon mà hạ-giá??

Bản-hiệu chuyên-nghiệm về nghề thuốc-lào đã lâu năm, đâu đâu cũng từng biết tiếng.
Kén toàn thuốc ngon, êm-giọng, không sóc mà lại thơm-tho!
Gởi hàng đi khắp mọi nơi bằng cách giao-ngân lĩnh-hóa.

KÍNH-CÁO
Đại-lý hiệu Hoành-Phát
LY-SENG-BAO
42, Phố Hàng Bồ, Hanoi,
2052

ŒNO KOLA COCA
RƯỢU BỔ
酒補
pha với rượu vin **GRENACHE**
J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère
每晨各啞每各啞猶醫欺陵稍
Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

NƯỚC HOA THƠM
Cô Ba
PACHOD Frères & Cie LYON

LÒ RƯỢU HOMMEL
Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi
Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh
Cả thùng ngâm nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ
ĐẠI-BIỂU:
Ở tỉnh Haiphong là ông
Denis Frères
Ở tỉnh Yunnan là ông
Hock-Guine-Seng
RƯỢU BIA HOMMEL
Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.
Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thơ đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.
2065

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIÊM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật-sáng và nhánh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Qui-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.
Kỳ tàu này mới sang
Laine complète et parfaisse, imperméable càng các thứ hàng to lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.
Xin hỏi: Hiệu NAM-THỊNH
Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

Đồng-hồ đeo tay hạ-giá
Mỗi cái 1$00
Thực các quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bọc sau 5 quan nên không mới xin hết giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không hết, thời xin miễn cái kính giọng vàng có hộp xin xem như sau này:

Đồng hồ đeo tay nhỏ tối thấy giờ		giá trước	5$40	nay	4$40
—	id	cỡ kim ly	—	6 00	— 5 00
—	id	kim thép và kim vàng	—	4 00	— 3 00
—	id	vàng thực xinh	—	9 00	— 4 00

Đã các quý-khách chiếu cố cho 1 cái mà không hết giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đội mũ và 1 cái hộp kính aluminium vì cái tiền cước nặng. Xin thiếu cố cho.
TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI
1849

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
京東 柯何行內街蒲門牌十八號
Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh sảo, thứa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.
Xin các quí-khách có lòng chiếu cố thì mua đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.
Kể mua, người xem, đến ngay đến bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi,
Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA, Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi,
2052

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chỉ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu đại thỏa khả-đáng.
Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.
LƯƠNG-VO-SUNE
Chủ-hiệu Đông-xương-Long
Đại cơ-khí xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

LAXO SODYL

Một thứ hạt gặp chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.
Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều
Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:
Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)